

ПРОНІКОВА Т. О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ОСНОВНІ ЖАНРИ ГАЗЕТНИХ ТЕКСТІВ ІСПАНОМОВНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

У статті розглядаються основні жанри газетних текстів сучасних іспанських періодичних видань: новина, інтерв'ю, хроніка, репортаж, стаття та повідомлення.

Ключові слова: стаття, передова стаття, новина, інтерв'ю, репортаж, повідомлення, хроніка.

В статье рассматриваются основные жанры газетных текстов современных испанских периодических изданий: новость, интервью, хроника, репортаж, статья, сообщение.

Ключевые слова: статья, передовая статья, новость, интервью, репортаж, сообщение та хроника.

The article deals with the main genres of the newspaper texts of the modern Spanish periodicals: news, interview, chronicle, reportage, article and report.

Key words: article, editorial, news, interview, reportage, report, chronicle.

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена необхідністю чіткого жанрового розмежування газетних текстів іспаномовних періодичних видань, оскільки від цього залежить досягнення кінцевої мети журналіста. Кожен жанр має свої особливості побудови та функціонування, стиль та лінгвостилістичні засоби, за допомогою яких автор впливає на реципієнта. Варто зауважити, що не всі вчені-лінгвісти схиляються до єдиної парадигми, тобто існує декілька підходів та критеріїв виділення жанрів сучасних газетних текстів.

Мета. Беручи до уваги важливість публіцистичного мовлення, у статті розглядаються жанри газетних текстів іспаномовних періодичних видань.

Предметом вивчення є засоби передачі особливостей газетних жанрів.

Об'єктом статті є особливості побудови іспаномовних газетних текстів в залежності від жанру.

Матеріалом дослідження статті послуговували публіцистичні тексти іспанських періодичних видань *El País*, *El Mundo*, дослідження та роботи відомих лінгвістів. В статті були використані дослідження В. Шкляра, А. Тертичного. Крім того, звернулися до

класифікацій, запропонованих такими іспанськими філологами, як А. Хервера, Г. Вівальді.

Наукова новизна полягає в тому, що у даній статті висвітлюються основні класифікації газетних жанрів іспаномовних періодичних видань, зокрема акцентується увага на особливостях побудови кожного з них; підкреслюються відмінності між різними жанрами.

Сучасне інформаційне суспільство як комунікативне середовище вирізняється не стільки процесом обміну інформацією та кількістю суб'єктів, що беруть участь у спілкуванні, скільки специфікою інформації та характером взаємодії між учасниками комунікації. Саме у взаємодії людей у процесі спілкування містяться витоки діалогічності. Вона не є хаотичною; вона певним чином організована та укладена в системи – тексти – комунікативні одиниці, що виражають закінчену думку [1:10].

Діалогічність допомагає журналістові спрямувати свій твір на читацьку аудиторію. Укладаючи в текст певні думки, наміри, передбачення, автор робить його інформативно-комунікативним передавачем власної готовності на співпрацю з читачами. Слід зазначити, що журналістський текст створюється з обов'язковим урахуванням ролі адресата, а розгортання тексту відбувається у взаємодії смислових позицій автора та реципієнта. Отже, діалогічність – це відображення у тексті (незалежно від його форми) взаємодії двох чи більше смислових позицій з метою досягнення ефективної комунікації.

Журналістські дії організуються, систематизуються, компонуються у сценарій – типову програму комунікативної позиції автора. Діяльність журналіста виражається трьома модально-функціональними різновидами: інформуванням, оцінюванням, спонуканням цільової аудиторії до дії у відповідь. Так, у журналістських творах політичної спрямованості наявні: інформація – як відповідь на інформаційні запити читацької аудиторії; оцінка дій, фактів, подій – зворотна реакція на повідомлення засобів масової інформації, громадської думки, соціальних інститутів; спонукання, що закликає адресата до певних дій у відповідь.

Це і є діалогічними формами, завдяки яким відтворюються діалогічні цикли інформативний, оцінний, спонукальний. Закладена в діалогічні форми взаємодія смислових позицій структурується в подальшому завдяки діалогічним схемам. Саме вони допомагають остаточно просувати авторський текст у напрямку читацької аудиторії. Визначену діалогічну тріаду можна назвати допоміжним діалогічним інструментарієм формування журналістських жанрів.

Жанр – це відносно усталена композиційно-мовленнєва схема, що реалізує певне абстраговане відношення до дійсності, тобто форму образу автора, що визначає спосіб відображення, характер відношення до дійсності, ступінь та глибину осмислення матеріалу і що створюється відносно усталеним з'єднанням компонентів авторського мовлення, а також елементами авторського та чужого мовлення [2:139].

Кожен жанр публіцистичного стилю є відкритою та динамічною структурою, а, отже, явище змішання жанрів не є рідкістю.

Жанр визначається поєднанням, злиттям воедино тих елементів змісту та форми, які вибудовуються за проблемно-тематичними та структурно-композиційними осями [3:19].

Виділяються наступні диференційні ознаки жанрів:

- Характер об'єкту публіцистичного пізнання
- Конкретне призначення
- Масштаб охоплення дійсності та масштаб висновків та узагальнень.
- Характер стилістичних засобів за способом відображення дійсності (стилістичні тропи, фігури) [4:11–17]

У сучасному інформаційному просторі автори газетних текстів повсякчас варіюють використання діалогічних та журналістикознавчих аспектів. Перегляд усталеності жанрових форм сприяв тому, що деякі жанри, зокрема звіт, інтерв'ю, кореспонденція, репортаж перестали категорично позиціонуватися як суто інформаційні чи аналітичні [5:110–115].

Українські дослідники-журналістикознавці В. Шкляр і Г. Вартанов у навчальному посібнику “Основи теорії журналістики: Конспект лекцій” пропонують класичний поділ жанрів на інформаційні, аналітичні, художні, констатуючи наявність публіцистичних ознак у кожній категорії журналістських текстів. На

їх думку, публіцистичність властива будь-якому журналістському творові, незалежно від жанрової віднесеності [6:23–36]. Отже, утворюється така жанрова класифікація:

Інформаційно-публіцистичні	Аналітико-публіцистичні	Художньо-публіцистичні
Замітка	Кореспонденція	Нарис
Репортаж	Стаття	Фейлетон
Інтерв'ю	Рецензія	Памфлет
Звіт	Огляд	Етюд
	Огляд ЗМІ	Есе
	Коментар	
	Лист	

Крім зазначеної класифікації, розробленої на основі української мови, існує чимало інших, створених на основі різних мов.

В іспанській мові виділяють такі основні жанри газетних текстів:

- Новина (*noticia*)
- Інтерв'ю (*entrevista*)
- Хроніка (*crónica*)
- Репортаж (*reportaje*)
- Стаття (*artículo*)
- Повідомлення (*informe*)

Проте варто зауважити, що такі вчені, як В. Різун, Т. Трачук, наполягають на думці, що поділ журналістських творів на окремі жанри є певною мірою умовним, оскільки “живу творчість важко вкласти у прокрустове ложе схем і класифікацій” [7:147]. У своїх дослідженнях відомий учений В. Здоровега, який вважав, що “жанри, які традиційно належать до інформаційних, скажімо, те ж інтерв'ю чи навіть звіт, виконують у засобах масової інформації аналітичні функції, часто навіть заміняють інші жанри” [8; 165]. Дослідник зазначив, що будь-яка класифікація, будь-який поділ цілісного явища, а тим більше такого суперечливого і динамічного, як літературна творчість, завжди умовний і відносний.

Погоджуючись із думками журналістикознавців, зауважимо, що загалом інформаційні жанри традиційно покликані оперативно і

максимально об'єктивно повідомляти новини, інформувати широку громадськість про те, що, де, коли відбулося, хто і якою мірою брав участь у події. В основі нових синтезованих жанрів завжди лежить класична парадигма.

Новина (*noticia*) вважається основою журналістики, її сировиною. Це все нове, що викликає інтерес та привертає увагу читача, на якого спрямовані всі періодичні видання [9:31]. Іншими словами, новина народжується із реальної події або факту, які є на даний момент актуальними та до цього не відомими, спрямовані на широку аудиторію.

Новина завжди поділяється на 2 частини: вступ та власне виклад матеріалу. Вступ має містити відповідь на основні питання: *хто?, що?, коли?, де?, чому?* (англійською мовою – *who?, what?, when?, where?, why?* – *5W*). Основна частина містить більш детальну інформацію. У більш складних новинах можуть використовуватись цитати слів основних дійових осіб або додаткова чи довідкова інформація. Важливою складовою новини є зазначення джерела інформації, яке вводиться за допомогою таких слів, як *згідно з ..., як зазначає ... (según)*. За цим критерієм виділяються три основні випадки:

- 1) Журналіст не називає джерело, а, отже, він є очевидцем події.
- 2) Журналіст володіє інформацією, дізнавшись про неї з певного джерела, на яке слід вказати.
- 3) Журналіст шукає та знаходить інформацію за допомогою документів. У цьому випадку також зазначається джерело. У періодичних виданнях категорично забороняється, щоб редактори не вказували джерело у випадку, коли йдеться про ставлення конкретної особи чи групи людей до проблеми [10:77].

Замітка (*suelto*) характеризується як стисле журналістське повідомлення про щоденні, важливі майже для всіх новини. Як інформаційний жанр вона залишається в друкованих виданнях традиційною першоосновою, цеглиною, з якої зводиться будівля більш розширених інформаційних та аналітичних жанрів, що прагнуть до узагальнення, зіставлень, відповідних висновків і рекомендацій. Але на сторінках сучасних газет трапляються замітки, написані з іронією. Зустрічається і максимальне звуження

інформаційного повідомлення до одного речення, коли великий заголовок уже сам по собі інформує читача про факт і для власне інформаційного тексту місця вже не вистачає. Усі зазначені зміни є свідченням важливості цього жанру для сучасних періодичних видань [9:63–72].

Підсумовуючи усе вище зазначене, можна прослідкувати певну стабільність і незамінність одного-єдиного жанру, що, попри стилістичні новації, найбільш стійкий до внутрішньої і зовнішньої трансформації. Вже згодом, після появи в газеті чи журналі, інформаційна замітка може “перерости” в репортаж, стати темою для інтерв’ю. Проте тоді це вже буде не інформаційна замітка – використовується лише подія, яка стала причиною її написання.

Репортаж (*reportaje*) можна охарактеризувати як жанр публіцистики, який зародився разом із появою цивілізації. Так, вже у “Біблії”, у частині “Буття” прослідковується перший репортаж про початок світу [10:64]: *“На початку Бог створив Небо та землю. А земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води. І сказав Бог: “Хай станеться світло!” І сталося світло. І побачив Бог світло, що добре воно, і Бог відділив світло від темряви. І Бог назвав світло: День, а темряву назвав: Ніч. І був вечір, і був ранок, день перший. І сказав Бог: “Нехай станеться твердь посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою” [18:7].*

Репортаж містить інформацію про важливі події, проблеми дня та дискусійні теми. Слід підкреслити, що основним критерієм підбору тем та проблем є актуальність. Мова не йде про те, що не мають публікуватися репортажі, які стосуються минулих подій. Але завжди повинен вибудовуватися зв’язок із сьогоденням та майбутнім. Отже, основними їх темами є повсякденне життя, економіка, політика, культура.

Слово “репортаж” (*reportaje*) – французьке, яке походить від латинського “*reportare*”, що означає “приносити новину, повідомляти, тобто інформувати читача про те, що, на думку репортера, є важливим” [10:65]. Репортаж – це газетний текст, який охоплює інформацію, промови особистостей, описи місцевостей. Він переповнений описами, деталями та коментарями до різноманітних подій та проблем.

Виділяють репортажі трьох типів:

- Про події
- Про дії
- Про цитати

Тут можна провести паралель із трьома типами оповіді за Карлом Варреном:

- “*fact story*” – оповідь про актуальні проблеми, побудована за принципом перевернутої піраміди. Автор представляє читачеві подію як те, що вже відбулося. Цей тип репортажу використовується в першу чергу для опису проблем, які не розвиваються в часі.
- “*action story*”, тобто “жива” оповідь, яка починається з того, що найбільше привертає увагу читача; це динамічна розповідь, яка розвивається у часі.
- “*quout story*” є оповіддю, спрямованою на те, щоб надати читачеві найбільш об’єктивну інформацію разом із коментарями, які її супроводжують та доповнюють.

Пізніше Карл Варрен доповнив цю тріаду ще одним видом – “короткий репортаж”, який базується на деталях про певні проблеми та не існує без так званого “*tieback*”, тобто “опори” [11:309].

Отже, репортаж використовується для того, щоб надати головну інформацію про певну подію, але, на відміну від хроніки, він не діє оцінку та не є віддзеркаленням ставлення автора до тієї чи іншої проблеми.

Інтерв’ю (*entrevista*) характеризується як підготовлена до друку розмова, дискусія журналістів із політичним, громадським чи будь-яким іншим діячем, здебільшого з досить відомою особою, з певної соціально важливої професії, проблеми, події. Типова мовна форма інтерв’ю – діалогічна (питання – відповідь) [12:89].

Воно зазвичай починається з коротенького вступу, що містить певні деталі щодо особи, яка бере участь у інтерв’ю: її вік, фах, пояснюється, чому саме її запросили. Основна частина – це поєднання думок та описів, які додає журналіст, зі словами інтерв’юера.

Хроніка (*crónica*) належить до жанрів, які містять не лише інформацію, але і її інтерпретацію. За етимологією слово походить від грецького “*cronos*”, що в перекладі означає “час”. Варто

зауважити, що хроніка – що зараз є важливим жанром публіцистичного стилю – вже існувала задовго до зародження журналістики як засобу передачі інформації у суспільстві. Це був літературний жанр, у якому хроніст, або літописець, розповідав про історичні події у хронологічному порядку.

Хроніка дуже подібна до репортажу, проте головна відмінність полягає у тому, що вона містить інтерпретацію та оцінку подій і фактів, про які йде мова. Крім того, містить яскраво виражений образ та стиль автора, а отже і суб'єктивну точку зору. Хроніст – це особа (журналіст), яка регулярно надає нам інформацію безпосередньо з місця події (прем'єра фільму, вистави, свято, карнавал тощо). Основними питаннями, на які має відповісти автор текстів такого типу, є *що?, чому?* за допомогою допоміжних *як?, навіщо?* [10:136–141].

Стаття (*artículo*), тобто необмежена за обсягом та тематичною зорієнтованістю публікація, яка переважно стосується найбільш актуальних проблем життя. Вона характеризується широким масштабом дослідження фактів, подій, матеріального та духовного життя суспільства, їх глибинним аналізом, осмисленням та широким узагальненням, чітко вираженими оцінками автора [13:13]. Жанрова форма статті допускає в змістовному плані такі риси, як узагальненість, аналіз і масштабність [3:129]. Окремі явища подаються як частини глобальної проблеми, завдяки чому з'являються широкі узагальнення. Цілі, які переслідує автор статті:

- Проаналізувати зовнішні зв'язки, що поєднують ту ситуацію, факт, подію, які він розглядає, зі “світом” оточуючих проблем сучасності [12:177].
- Закріпити у свідомості читача певну точку зору, її оцінку, а також відчуття її абсолютної безпомилковості

Проте мова не йде про нав'язування цих оцінок та позицій. Автор намагається лише перетворити читача у співучасника подій, у свого однодумця, прихильника своєї позиції.

Постать автора є ключовою для статті. Він завжди знаходиться в центрі події: він або її учасник, або свідок, або спостерігач, або наратор. Форми прояву образу автора глибоко проникають у серцевину викладу, стають своєрідними носіями стилю, рушійними силами сюжетного розвитку [3:130, 141]. Журналіст інтерпретує

великий обсяг матеріалу, в якому факти – це лише фундамент проблеми, а аргументи знаходяться в судженнях. Як зазначає А. Хервера, журналіст зобов'язан вільно володіти темою, яку він розробляє; мова повинна бути чистою, а стиль натуральним, переконуючим [14:221].

Передова стаття (*editorial*) – один із найбільш поширених та типових аналітичних жанрів. Варто зазначити, що поняття “*editorial*” не є повним еквівалентом українського терміну “передовиця”. Передовиця – це стаття, що відображає думку певної політичної групи. Зазвичай, її створює журналіст, який займає високу посаду в редакції газети. Вона віддзеркалює політичну орієнтацію цього друкованого видання. Автором виступає досвідчений журналіст, який вільно володіє тією чи іншою темою та користується довірою редакції: саме вона несе відповідальність за те, що публікується від імені всієї газети. Іспанський журналіст, в свою чергу, ніколи не підписує передовицю. Вона завжди розташована на сторінці, де опубліковано дані про редакцію, адреса для листування. Іноді газета може вмішувати дві та більше таких статей в одному випуску. Будь-яка передова стаття повинна дотримуватися логічного порядку подання інформації та мати таку структуру: назва – подія – експозиція та аргументований аналіз – висновки та очікування [14:119–121]

Artículo de fondo (дослівно перекладається як “головна стаття”) розглядається як аналітична стаття, присвячена актуальній темі, проблемі, що мають велике суспільне значення. Вона спрямована на формування оцінно-критичного ставлення реципієнтів до питань, що піднімаються у статті [15:95].

Полемічна стаття висвітлює проблеми великого суспільного значення. В основі лежить полеміка, тобто різка суперечка, діалог з опонентом, яскраво виражене критичне ставлення до протилежної точки зору. Мета статті такого типу – демонстрація обґрунтованості, помилковості установок опонента, з одного боку, та привертання уваги читача на свою сторону, з іншого. [15: 104 - 108]

Пропагандистська стаття – найбільш наближений жанр до наукового стилю, що характеризується логізованою композицією та синтаксисом, з великою кількістю лексичних засобів, що виражають зв'язки між частинами тексту. Подання матеріалу звичайно

відбувається від третьої особи з несподіваними вставками форми “я” в значенні “я та читач”. Для цього аналітичного жанру типовим є широке застосування експресивних форм мовлення з яскраво вираженим оцінним значенням [16:135].

Також виділяють проблемну статтю, яка є більш рухомою та неоднорідною. Загальними стильовими рисами цього жанру є логічність, публіцистичність, доказовість, інформативність. Проблемна стаття відображає хід думки автора, яка ґрунтується на фактах та підкріплена переконливою аргументацією [17:42–47].

ЛІТЕРАТУРА

1. Корбозерова Н. М. Вступ до текстуальної лінгвістики (іспанська мова) / Ніна Миколаївна Корбозерова, Алла Михайлівна Вязанкіна. – К. : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2002. – 54 с.
2. Баранов В. И. Литературно-художественная критика / В. И. Баранов. – М. : Высшая школа, 1982. – 218 с.
3. Вакуров В. Н. Стилистика газетных жанров / В. Н. Вакуров. – М. : Московск. гос. ун-т, 1978. – 183 с.
4. Жанры советской газеты. – М., 1972. – 424 с.
5. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка / Илья Романович Гальперин. – М. : Высшая школа, 1958. – 597 с.
6. Вартанов Г. I. Основи теорії журналістики : [конспект лекцій] / Г. I. Вартанов, В. I. Шкляр. – К. : МІЛП, 1996. – 56 с.
7. Різун В. В. Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства / В. В. Різун., Т. А. Тарчук. – К. : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2005 – 232 с.
8. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : [підручник] / Володимир Здоровега. – [3-є вид.]. – Львів : ПАІС, 2008. – 268 с.
9. Тертычный А. А. Жанры периодической печати : [учебн. пособие для студ. вузов] / А. А. Тертычный. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 312 с.
10. Vivaldi G. M. Generos periodisticos / G. M. Vivaldi. – Madrid : Paraninfo, 1987. – 287 p.
11. Albertos Martínez J. L. El lenguaje periodístico / J. L. Albertos Martínez. – Madrid : Paraninfo, 1989. – 264 p.
12. Дудик П. С. Стилистика української мови : [навч. посібник] / П. С. Дудик. – К. : Видав. центр “Академія”, 2005. – 368 с.
13. Общественно-политический стиль речи : газетный подстиль : [учебн. пособие] / ред. А. В. Швец. – К. : Вища школа, 1984. – 126 с.
14. Gervera A. Guía para la redacción y el comentario del texto / A. Gervera. – Madrid : Espasa Calpe, S.A., 1999. – 396 p.
15. Кузнецов В. Г. Функциональные стили современного французского языка (публицистич. и науч.): [учебн. пособие] / В. Г. Кузнецов. – М. : Высшая школа, 1991. – 159 с.
16. Albertos Martínez J.L. El lenguaje periodístico / J. L. Albertos Martínez. – Madrid : Paraninfo, 1989. – 285 p.
17. Вовчок Д. П. Стилистика газетных жанров / Д. П. Вовчок. – Свердловськ : Изд-во Уральск. гос. ун-та, 1979. – 72 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

18. Біблія, або книги Святого письма Старого й Нового Заповіту : Із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно наново перекладена / [пер. проф. І. Огієнка]. – К. : Українське Біблійне Товариство, 2003. – 1166 с.